

Udviklingen til 1980.

I den beregning, der var gengivet i bemærkningerne til det oprindelige lovforslag, var lærerbeho- vet som foran nævnt opgjort til godt 43.000 i 1975 og godt 48.000 i 1980. Efter en nyere opgørelse må be- ho- vet i 1975 snarere anslås til godt 45.000, medens behovet i 1980 også efter denne opgørelse må anslås til ca. 48.000.

På baggrund af forøgelsen af seminariernes kapacitet i de sidste år og den yderligere kapacitets- forøgelse, der skønnes at ligge i det på bygge- og anlægsprogrammet optagne seminariebyggeri, synes det samlede antal lærere, der vil være til rådighed for folkeskolen i 1975 og 1980, at kunne anslås til ca. 44.000 og knap 54.000. (Beregningen bygger på den nuværende læreruddannelsesordning, og man har endnu ikke mulighed for at vurdere, hvordan den forestående ændring vil påvirke de årlige dimittendtal. Der er således ikke taget hensyn til den kapacitetsforringelse, der — hvis den ikke imødegås ved en tilsvarende forøgelse af antallet af pladser — vil følge af en eventuel forlængelse af uddannelses- tiden på seminarierne. Der er heller ikke taget hensyn til den formindskelse af kapacit- eten, som må ventes at indtræffe på en del semi- narier, hvis 5-måneders udsendelsen af seminarie- elever som vikarer ophører).

Det kunne herefter se ud, som om lærermangelen kunne være afviklet henimod 1975. Beregningerne af det fremtidige lærerbeho- v bygger imidlertid i en række henseender på forholdene, som de er nu, ligesom man ved skønnet over lærertilgangen har regnet med, at en fast del (15 pct.) af hver årgang ikke ansættes i folkeskolen. Det er sandsynligt, at udviklingen i de næste 10-15 år dels vil medføre aktualisering af adskillige af de ovenfor under omtalen af det skjulte lærerbeho- v nævnte faktorer, dels vil føre nye behov med sig, og det er ikke ude- lukket, at andre undervisningsformer end skolen vil beslaglægge en øget del af lærerproduktionen. I hvilken grad og i hvilken takt lærerbeho- vet vil øges ud over de i beregningerne opstillede tal, beror på den skolepolitik, der bliver ført i de kommende år, men det må bemærkes, at selv tilsyneladende små ændringer i de forhold, der har dannet grundlag for beregningerne af lærerbeho- vet, vil medføre betydelige udsving i dette. F. eks. vil en nedsættelse af lærernes pligtige timetal med 1 ugentlig time forøge lærerbeho- vet med godt 3 pct., og tænker man sig eksempelvis, at der i 1975 eller 1980 er gennemført en nedsættelse på 3 ugentlige timer, må behovet antages at være forøget fra ca. 45.000 til ca. 49.000 i 1975 og fra ca. 48.000 til ca. 53.000 i 1980; stiger lærerforbruget pr. klasse desuden af

andre grunde med 10 pct., bliver de tilsvarende tal ca. 54.000 og ca. 58.000; og forestiller man sig yderligere, at der inden for den heromhandlede periode indføres en videreuddannelsesordning — f. eks. med ½ års tjenestefrihed hvert 10. år for hver lærer — stiger behovet til henholdsvis ca. 56.500 og ca. 61.000 lærere.

Ud fra de foranstående betragtninger mener man at burde ansætte lærerbeho- vet i 1980 til mellem 55.000 og 65.000 lærere. Eventuelle samfundsmæ- sige strukturændringer i den mellemliggende periode vil imidlertid kunne påvirke lærerbeho- vet; navnlig må en udvikling i retning af større kommuner antages at kunne forbedre mulighederne for anvendelse af de forhåndenværende lærere, således at den ventede stigning i lærerbeho- vet dog i nogen grad vil modvirkes derved.

Uanset bestræbelserne for at udbygge semi- nariernes kapacitet, som vil blive fortsat i de kom- mende år, må det anses for sikkert, at det ikke foreløbig vil være muligt at opgive adgangen til nødforanstaltninger mod lærermangelen, hvilke foranstaltninger under alle omstændigheder kun vil kunne afvikles gradvis i takt med en stigende lærertilvækst. Man anser det derfor for nødvendigt, at de ved loven af 1962 givne bemyndigelser for undervisningsministeren opretholdes, men således at loven atter forelægges folketinget til revision i folketingssamlingen 1967-68.

Det bemærkes i denne forbindelse, at den i § 2 i loven af 1. marts 1962 givne bemyndigelse til at fastsætte et maksimum for antallet af ugentlige undervisningstimer inden for de i folkeskoleloven fastsatte rammer ikke er bragt i anvendelse. Som det fremgår af den af vedkommende folketings- udvalg den 14. februar 1962 afgivne betænkning over forslaget til lov om foranstaltninger mod lærer- mangelen i folkeskolen (Folketingstidende 1961-62, tillæg B. sp. 267), var det dog tanken at bringe denne bemyndigelse til anvendelse, såfremt de øvrige foranstaltninger i medfør af loven skulle vise sig utilstrækkelige, eller det eventuelt ved senere lempelser af restriktionerne måtte vise sig hensigtsmæssigt som en overgangsforanstaltning at benytte en lempelig begrænsning af timetallet. Med henblik herpå må det efter ministeriets opfat- telse anses for ønskeligt, at adgangen til at træffe en sådan foranstaltning opretholdes. For tiden vil man ikke ved at sætte lovens § 2 i kraft kunne fremskaffe flere lærere, men vil kun kunne ned- sætte antallet af overtimer, hvilket vil modvirke bestræbelserne for at opretholde timetallene i de